

Čepele svojich zbraní skúša banskobystrický nožiar na vlastnej

Ostrá vášeň

Ostrosť zbraní skúša majster na vlastnej koži. Iným to neodporúča. Jeden z jeho zákazníkov sa už oskalpoval.

Pod kováčskymi kladivami sa v jednom z badínskych domov menia pláty ocele na stredoveké meče a lovecké nože. **LADISLAV LASKY ŠANTA** (32) si potrpí na ich funkčnosť a dobovosť. Má však ešte jedno pravidlo: Robotu rád končí s rovnakým počtom prstov, ako začína.

Zbraňami, ktoré Ladislav Lasky Šanta vyrába, prišli v minulosti o život státisíce ľudí. Svoju nie príliš romantickú vášeň však považuje za prirodzenú. Každý chlapec si podľa neho v detstve vystrúha drevený meč, pekný nôž ne nechá ľahostajným žiadneho muža. Po tom, ako ho neprijali na umelecké kováčstvo, milovník histórie a zbraní skončil v skupine historického šermu. Pred ôsmimi rokmi sa však rozhodol nielen šermovať, ale zbrane aj vyrábať.

TAJOMSTVO STARÝCH MAJSTROV

Na začiatku musel rozlúsknuť tvrdý oriešok – osvojiť si techniky starodávnych kováčskych majstrov. „Chodil som po múzeách

koži

Po nabrúsení nástrojov si Laskyho nožiari musia dávať pozor na prsty.

a knižniciach. Zápiso sa neza-
chovalo veľa a bolo v nich viac ne-
presností ako pravdy," spomína
Ladislav Lasky Šánta. Najdôleži-
tejšie bolo odhaliť tajomstvo ko-
váčskeho zvráťania damaškovej
ocele. Tá vzniká skúvaním plátov
tvrdej, ale krehkej vysokouhlíko-
vej ocele a mäkkej pružnej ocele.
Výsledkom premiešavania je
pružná čepel s vysokou tvrdosťou
a ostrosťou. „Túto tradičnú metó-
du už dnes málokto ovláda, a kto
ju vie, nič o nej neprezradí.
Neostávalo iné, ako sa učiť na
vlastných chybách. Myslím, že sa
nám už podarilo priblížiť
k starým technológiám,“ tvrdí
majster, ktorý si potrpí na funkč-
nosť a dobovú reálnosť svojich
zbraní. Dobrých nožiarov na Slo-
vensku podľa neho možno zrátať
na prstoch jednej ruky. Za svoju
prácu sa však hanbiť nemusia. Ich

výkovky si objednávajú aj nožiari
z okolitých krajín.

Vykovaný polotovár treba ešte
kaliť a brúsiť. Po otázke, či pri
kalení dodržiava techniky japo-
nských kováčskych majstrov, ktorí
vraj meče zakalili vrazením do
tela zajatcov, sa len usmeje: „Je
to hlúpa fáma. Rozžeravená ocel
je mäkká. Po náraze do tela by sa
meč zmenil na vývrtku.“

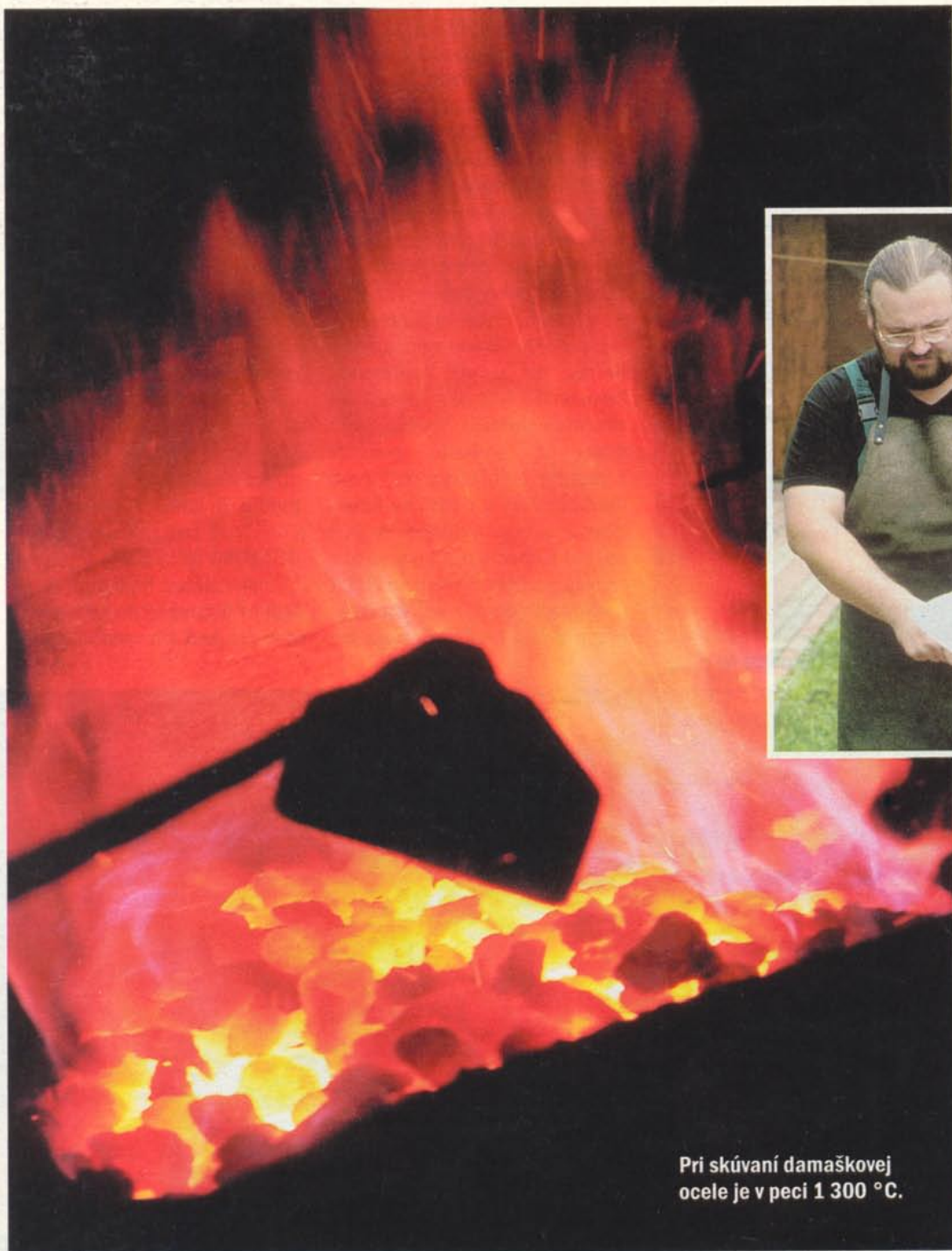
Pri brúsení Laskyho partia pre-
žíva hodiny pravdy. Práve záve-
rečná povrchová úprava môže
odhaliť skryté kazy po nedoko-
nalom zvarení. Ak sa objaví čo
i len malá „bublina“, obrazne
povedané, stovky hodín práce
putujú do koša.

OCEĽOVÁ MILENKA

Chladné zbrane hrali prím od po-
čiatkov ľudstva až po začiatok 17.
storočia, keď ich vytlačili strelné.

Za najtvrdšími
čepelami sú tisícky
úderov kováčskym
kladivom.

Pri skúvaní damaškovej ocele je v peci 1 300 °C.

Oblúbenými materiálmi na zdobenie rukovätí sú kosti a striebro.

Vyvrcholením práce sú sekové skúšky.

Smrť ako prestíž

V minulosti boli šermiarske súboje nielen súčasťou vojen, ale neraz aj vyvrcholením osobných sporov. Ak stredovekí mocipáni nedokázali vyniesť spravodlivý rozsudok pri hádke, súboj slúžil ako Boží súd. Hádzat rukavicu sa stalo takou módou, že v roku 1712 vo Francúzsku pri súbojoch zomrelo osemtisíc šľachticov. V jednotlivých krajinách mali krvavé stretnutia rôznu dvornú etiketu. V Taliansku boli súboje veľmi krátke a neľútostné. Známa je taktika talianskych šermiarov, ktorí si počas prvých výpadov otestovali súper a neskôr obetovali ľahšie zranenie, po-

čas ktorého zasadili smrteľnú ranu. Na francúzskom dvore bolo zvykom pozvať súpera na pohárik a pri dobrom jedle sa porozprávať. Súboj sa natiahol na viac hodín, niekedy aj dní. Na prelome 19. a 20. storočia úroveň súbojov upadla. Zbabelejší sokovia zaviedli tzv. pravidlo prvej krvi – súboj sa skončil po prvom zranení jedného zo súperov. Mať jazvu na tvári bolo v radoch pruskej šľachty veľkou módou. Posledný doložený súboj sa odohral v 70. rokoch minulého storočia vo francúzskom parlamente. Poslanci proti sebe vztýčili kordy a súboj sa po polhodine skončil remízou pre fyzickú aj psychickú vyčerpanosť oboch aktérov.

Ani človeku, pre ktorého sú vášňou, nie je ľahké vybrať si najobľúbenejšiu. „Obdiv sa počas rokov mení. Páčia sa mi renesančné, bohato zdobené zbrane. V poslednom čase som sa zalúbil do arzenálu bojovníkov z 10. až 11. storočia,“ predstavuje nám Ladislav Lasky Šánta novú milenkú, s ktorou sa spolu s tromi spolupracovníkmi mazná už dlhé týždne. Je ňou vikinský meč, ktorý si objednal jedno z nórskeho múzeí. Práve vikinské germánske zbrane s kvalitnými čepeľami boli vrcholom zlatej éry mečov v Európe. „Do 13. storočia boli meče len výsadou šľachty. Potom sa rozšírili aj medzi mešťanov, žoldnierov a sedliakov, asi preto klesla ich kvalita,“ zdôvodňuje úpadok «kráľovskej» zbrane. Meče museli byť nielen tvrdé a pružné, ale aj ľahké. „Český kráľ posielal bratrancovi do Talianska vojakov pešo. Chlap zbral dvojmetrový obojručný meč na plece, na druhé proviant na cestu. Ak by bol meč ťažký, zomrel by, skôr ako tam dorazil,“ hovorí nožiar.

PROMINENTNÍ ZBERATELIA

Nože a meče z kováčskej dielne v Badíne vlastní zberatelia na celom svete - od kanadských biznis-

Po niekoľkomesačnej robote vikinský meč čoskoro poputuje do nórskeho múzea. Jeho cena je štvrtmilióna korún!

menov cez indonézskych sultánov až po arabských šejkov. Jeden z loveckých nožov so slovenským ozdobným motívom je aj v zbierke princa Charlesa. Prominentných svetových aj slovenských klientov má Ladislav Lasky Šánta veľa. Menovať ich však odmieta.

„Či si niekto zbraň kúpi, alebo nie považujem za intímnu záležitosť. Prezradiť mená zákazníkov by nebolo korektné,“ tvrdí. Predsa mu však vypadne pár mien. Pavol Kanis, Peter Nagy... S potmehúdskym úsmevom pri-

znáva, že o jeho diela prejavilo záujem veľa ľudí zo slovenskej „smotánky“.

Kováčstvo je chlpská robota. V domácnosti u Šántovcov zatiaľ šteboce len osemročná dcéra. Komu neskôr prezradí tajomstvá kováčskej výroby, jej otca zatiaľ netrápi. Potvrďuje však, že kult ocele je už vrytý do rodinných génov. „Bábiky moju dcéru nezaujímajú. Najviac sa baví, ak jej dám kľbko drôtu.“

**ROMAN VELIAČIK
FOTO: JOZEF BARAN**